

Socarrella men.; *socarrellar*

Socarrim [Belv.; ja fi S. xv, en Robert Coc]; usual en tot el domini, incloent-hi el val. («socarrim: *socarrona*», Lamarca) i tort. (BDC III, 110). *Socarrimar* (S. XVIII): «maridet --- li fai passà bugada, / lo foc, com era ardent - tot lo *socarrimave*» (MilàF, *Romillo*, 308.12, cat. occid.); «aquell Purgatori fou real y verdader, pues que les ànimes quedaren les més *sucarrimades* [‘el novenari d’ànimes’] y al dematí hi havia encara prou fum en la iglésia, y tot aquell aparato desfet, per tornar-se a guarnir de cap y de nou», B. de Maldà (*Excurs*, p. 161); «com quan, ab paper d’estrassa, / se *socarrima* un pollastre», Pitarra (*Lo Cantador*, *Gatades* 1, 92); *socarrum* a StaColQ. (DAG), *socorrum* a l’Alta Cerdanya (AntCayrol, *Cont Cerd*, 36); i *səkərumá* Sallagosa (1959). *Socarrimada* *Socarrina*; *socarrinat* [Belv.].

Socarrón, castellà (per a la comprensió del qual remetem al DCEC/DECH). En lloc de *socarrón* i *chocarrero* al B. Aragó s’usa una forma intermèdia: «en Alcañiz --- un *socarrero* pedía como cautivo, fingiendo que Ntra Sra. del Pilar lo había sacado de Argel, y confeso que era todo falso» a. 1543 (*Bol Hist Ge B-Arag* 1, 180) *Assocarra*.

Per encreuament amb *sublimar*, *sufimmar*: *soclimar*. Per encreuament amb *escalivar*: *socalivar* «coure o torrar una cosa entre dos calius» [DAG]

CPT: *Socarraculs* + *Socarra-cristos* (*sukəřə-kristus*, malnom que la gent de Besora dóna als de StPere de Torelló, 1953).

1 És un dels casos de curiosa coincidència amb el caucàsic: *su* ‘foc’ en les llengües del grup septentrional, ‘cremar’ en el del georgià (Mitxelena, *Pasado de la l vca*, 185). És clar que, essent un mot tan curt, és fàcil la mera coincidència.

Socarrut, *socatge*, V. *soca* *Socatretg*, -*trejar*, V. *sotrac* *Socavar*, V. *cavar* (CAU) *Soccida*, V. *soci*

SOCI, pres del ll. *socius* ‘company’. □ 1ª doc: *sòcius*, S. xv (DAG); *sòcio*, 1632; *soci*, Lab. 1888.

Decadent des del llatí vulgar, que afavorí la nova creació COMPANIO de tint més afectiu i expressiu, SOCIUS s’ha perdut en les llengües romàniques fora del romanès i algun parlar escadusser d’Itàlia i França, però retingut pel baix llatí fou reprès com a cultisme en el llenguatge administratiu, amb terminació més o menys llatinitzada: no és que *sòcio* fos mai manllevat del castellà ni castellanisme, sinó que és el que es deia generalment encara en el segle passat: no sols ho posen així els dicc. Lacav., Belv. i Lab. (--- 1864 i àdhuc 1888) sinó que jo no ho havia sentit dir altrament als meus passats, gent de llenguatge pur (un oncle patern, catalanista i de parlar irreprotxable, 1865-1922, no ho digué mai d’altra manera). És clar que acabà per imposar-se la forma *soci* radicalment catalanitzada, admesa tímidament pel Lab de 1888 i generalitzada des de c. l’a 1900 (Vogel) I no cal dir que avui sí que *sòcio* seria un castellanisme intolerable

Llavors, en temps dels nostres vells, era també molt

general dir «aquell *sòci(o)*» per ‘aquell mestre’, «hi ha un *sòci(o)* que ---»: expressió catalaníssima en el sentit en què el parlar acastellanat o afrancesat diu *aquell tio* o *aquell tipo* (*tipus*): Ni l’oncle, ni el pare ni jo hem deixat de dir-ho mai, i és una locució modèlica, que convé revigoritzar, evitant aquelles menyspreables còpies de l’expressió estrangera, de vil matís, sempre que vulguem parlar amb desconfiança o desconsideradament d’un foraster no gaire respectable, com quan diem *aquell mestre* (cosa que no fóra possible, fora de la combinació amb *aquell*); que coincideixi amb l’ús anglès de *that fellow* etc., no és raó per renegar d’una expressió nostra. Quan l’esbirro condueix el pres, desterrat, a la frontera, escriu el meu pare: «la mare va desempaquetar un pollastre que duia en el cistell, i vam convidar an el *sòcio*, que ’s va rendir a la primera intimació...» (juny 1897, quan ell no havia tingut encara cap contacte anglo-saxó; a ell jo no li vaig sentir més que *sòsi* 1911 ---, en cap de les accs).

DERIV: *Social* [Belv.], pres del ll. *socialis* ‘social’, ‘social’, ‘aliat’, popularitzat per conducte del francès, des del *Contrat Social* de Rousseau (1761), mot que llavors feia olor de liberal, i la gent reaccionària i clerical avorria (el jesuïta Terreros, c. 1770, s’escandalitza de tot ús que no sigui el de la guerra de Roma contra els seus ex-aliats, en el S. IV a. C.); *socialitat* (Lacav.); *socialista* i *socialisme* [Lab 1864]; 1 *socialitzar* [c 1920, LzPicó], -*ització*, -*itzador*. *Antisocial* (1917, DOrt).

30 *Societat* [Llull], originalment ‘companyia’: «dix a Jesucrist --- Playa ’us que l’ermità sia remunerat, / pus que s’és més tant fort en ma *societat*, / e fayts per él complir ço en qu’hay pauc avançat / --- avançar cristiandat», *Desconhort*, 68.10. Una monja (llavors hom deia «una dona» = ‘dama’, mot ennoblidor) confessa que si «entrà en orde, no fo segons caritat que ella hagués a Déu ni a les ‘dones’ ans per ço con era pobre --- L’abadesa respòs --- vós pògrets haver entenció a entrar en orde amant Déu e amant *societat* de les ‘dones’, per açò --- cové que vós portets penitència», *Blanq* (NCI 1, 174.19); «gran bonea fa Déus con fa --- misericòrdia, e pietat e amistat e *societat* fa --- ab Nòs per sacrifici», *P e S Intenció* (p. 355); Psalms S. xv (DAG) En les accs. modernes Lacav: «admetre a algú en una *societat* --- ad societatem cooptate vel assumere; *rompre una societat* --- dissolvete; *fer ab algú societat* --- *casa ont se viu en societat*». En acc. emfàtica ‘conjunt de la gent unida per la convivència en un país’: «era una processó feta de brecs, tilburis --- landós, alguns ells a la Daumont, conduint la *societat* més distingida, aclofada amb indolència en els coixins, amb ses sedes ---», NOLLER (*La Febre d’Or*, O C. III, 298) *Societari* [1911, Vogel]

31 *Associar* [Lacav.], *associar-se* [Belv.], pres del llatí *associare* id (potser per conducte del fr, on ja n’hi ha algun testimoni des de 1263), *associació* [Belv.], *associacionisme*, *associador*, *associable* id, *associabilitat*, *associat* [Lacav.]; *associament* [Lacav.], *associatiu* També es va dir més llatinement, algun cop + *sociar*.